

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. IX. Solvuntur argumenta Molinæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

efficaciter movente ad justificationem, ut explicuit S. Thomas ad Roman. 10. lect. 3. ubi dicit: *Hoc ipsum quod aliqui faciunt quod in se est, convertendo se ad Deum, ex Deo est movente corda ipsorum in bonum.* Et 1. 2. quaest. 109. art. 6. ad 2. *Cum dicatur homo facere quod in se est, dicitur hoc de potestate hominis, secundum quod est motus à Deo.* Idem docet quaest. 112. art. 3. in corp.

156 Colliges secundo: neque etiam dispositione negativa infallibili, posse quempiam ex propriis viribus se ad gratiam disponere. Quia tunc potest aliquis dispositione negativa infallibili se disponere, quando potest omne impedimentum receptionis formae excludere: At homo propriis viribus non potest vitare omnem peccatum mortale, per quod ponitur sufficiens impedimentum ad gratiam: Ergo nec potest se dispositione negativa infallibili ad gratiam auxiliantem disponere. Unde S. Thomas ad Hebræos 12. lect. 3. dicit: *Hoc ipsum quod aliqui non ponit obstaculum gratiae, est ex gratia Dei.*

Dices, idem S. Doctor 3. contra Gent. cap. 159. ait: *Cum hoc sit in potestate liberi arbitrii impedire divinae gratiae receptionem, vel non impedire, non immerito in culpam imputatur ei qui impedimentum praestat gratiae receptioni:* Ergo sentit D. Thomas esse in potestate liberi arbitrii, non ponere impedimentum gratiae, & consequenter negativè saltem se disponere ad eius receptionem.

158 Respondeo, D. Thomam loqui de libero arbitrio, prout erat in homine integro, non verò pro est in homine lapsò, ut ibidem exponit Ferrariensis, & constat ex capite sequenti, ubi sic habet: *Quod dictum est in potestate liberi arbitrii esse ne impedimentum gratiae praestet, competit his quibus naturalis potestas integra fuerit.*

159 Dices rursus: saltem sequi ex hac doctrina D. Thomam, infallibilem fore divinae gratiae assistentiam in homine integro, si faceret totum quod potest ex facultate naturae, & viribus liberi arbitrii: At hoc non est dicendum, cum enim gratia sit ordinis supernaturalis, nunquam potest habere infallibilem nexum cum actibus ordinis naturalis & inferioris, ut supra dicebamus: Ergo &c. Sequela Majoris probatur: Homini integro non peccanti, infallibilis foret divinae gratiae assistentia: Ergo si in ejus potestate naturali constitutum erat non peccare, infallibilis erat divinae gratiae assistentia homini integro, facienti quod poterat ex facultate naturae.

160 Respondeo negando sequelam Majoris, ad cuius probationem dicatur, D. Thomam loqui de homine integro, non integritate purè naturali (in hac enim non fuit de facto creatus, nec si in illa conderetur, ei foret oblata gratia supernaturalis, cum hac oblatio elevationem hominis ad finem supernaturalem supponat) sed de homine integro integritate justitiae originalis, quae partem inferiorem superiori subiciebat, & hanc Deo, nedum ut auctori naturae, sed etiam ut auctori gratiae. Ita Ferrariensis loco citato, ubi sic habet: *Per naturalem potentiam intelligit S. Thomas liberi arbitrii potentiam, quae etiam voluntas dicitur, nullo peccato, nullaque inordinatione vitiatam, sicut erat in primo parente antequam peccaret.* Cum ergo in homine sic constituto, essent supernaturalia praecepta, ad quorum observantiam gratia egebat ut principio elicente, & collectio naturalium, ad quorum impletionem indigebat etiam gratia, non ut prin-

A cipio elicente, sed ut expediente, id est appetitum inferiorem frænante, ne contra rationem insurgeret, sit quod etiam in homine sic constituto, non verificetur fore infallibilem gratiae assistentiam, si faceret totum quod potest ex facultate naturae, & viribus liberi arbitrii.

§. IX.

Solvuntur argumenta Molinae.

O Bjicit in primis Molina quaedam Scripturae testimonia, ad probandum dari in Deo legem, seu pactum dandi auxilia gratiae facienti quod in se est ex facultate naturae. Primum habetur Joan. 1. ubi dicitur: *Dedit eis (scilicet hominibus) potestatem filios Dei fieri:* haec enim potestas non aliter potest intelligi data hominibus, nisi quatenus si faciant totum quod in ipso est, praesto illis aderit Deus, ut fidem consequantur, & gratiam. Praeterea ad id suadendum adducit illud prima ad Timot. 2. *Deus vult omnes homines salvos fieri.* Et istud Apocal. 3. *Ergo ad ostium, & pulso:* id est (inquit Molina) sine ulla intermissione stat Deus ad ostium cordis nostri, paratus nostros juvare conatus, & consequenter homini bene conanti, divinae gratiae auxilium abesse non poterit.

Ex his tamen testimoniis, non rectè colligitur dari in Deo legem illam, quam Molina excogitavit. Non quidem ex primo, ut patet ex Augustino lib. 1. contra duas Epistolas Pelagianorum cap. 3. ubi ait: *Datur ergo potestas ut filii Dei fiant qui credunt in eum; cum hoc ipsum datur ut credant in eum: quae potestas nisi datur à Deo, nulla esse potest ex libero arbitrio.* Unde etiam acutè observat Cajetanus super caput 1. Joan, quod Evangelista non dixit: *dedit eis potestatem ut se facerent filios Dei, sed dedit eis potestatem filios Dei fieri.* Sicut enim (inquit) *in naturalibus elementis est potestas non ut se moveant sursum aut deorsum, sed ut moveatur terra deorsum, & ignis sursum: ita Christi fidelibus data est potestas, non efficiendi se ipsos filios Dei (actio enim haec omnem creatam facultatem excedit) sed ut fierent filii Dei: potestas autem haec, donum gratiae est &c.*

Confirmatur: D. Joannes explicans quibus haec potestas conferatur, addit: *his qui credunt in nomine eius:* Ergo ante fidei illustrationem, huiusmodi potestas non datur, & consequenter ex illo testimonio non rectè inferitur, facientem quod est in se per vires liberi arbitrii, habere in sua potestate, filium Dei fieri, per infallibilem divinae gratiae assistentiam.

Quod etiam ex secundo testimonio id minime colligitur, in hunc modum ostenditur. Lex illa in sententia Molinae fundatur in meritis Christi. At voluntas antecedens salvandi omnes homines, in praedicto testimonio contenta, merita Christi antevertit, & competit Deo ut Creatori, & generali Provisori: Ergo &c.

Tertium etiam testimonium dari in Deo talem legem non probat, sed solum indicat lineamentum affectum, quo Deus sua bonitate allecatus, auxilium suae gratiae omnibus generaliter offert: cum quo tamè stat, quòd illud de facto aliquando denegat in poenam praecedentis peccati, saltem originalis: ut ex Augustino docet D. Thomas 2. 2. quaest. 2. art. 5. ad 1. *De quo infra, cum de effectibus reprobationis disseremus.*

Dices, Potestas ut filii Dei fiant, non solum datur

datur hominibus in eum credentibus, sed etiam A
his quibus Evangelium prædicatum non est; a-
his quibus Evangelium prædicatum non est; a-
his quibus Evangelium prædicatum non est; a-

Respondet duplicem esse distinguendam po-
tatem in hominibus, ut fiant filii Dei adopti-
vi gratiam: unam proximam & activam, per
quam possunt proximè suis actibus se ad gra-
tiam possunt proximè suis actibus se ad gra-
tiam possunt proximè suis actibus se ad gra-

Obijciens secundò celebrem locum Augustini
13 de civit. cap. 13. ubi sic habet: Deus ergo natu-
ram omnium sapientissimus conditor, & iustissimus
ordinator, qui terrenorum ornamentorum maximum
relinquit mortale genus humanum; dedit hominibus
qualem bonam huius vite congruam, & c. eo pacto æquissimo
ut qui magis mortalibus talibus bonis rectè usus fuerit,
accipiat ampliora atque meliora, & ipsam immorta-
litatis pacem. Quo loco per bona ampliora, atque
meliora, non possunt intelligi nisi dona gratiæ, si-
cut per immortalitatis pacem; dona gloriæ ve-
runt intelligenda.

Respondet hunc locum fuisse coram Clemen-
te VIII. die ultima Septembris anni 1602. à Pa-
tre Valentia objectum, eiq; respondisse Patrem
Lemos, textum Augustini non fuisse ab eo fide-
liter relatum, sed corruptum & adulteratum:
non enim legitur in codice, Bona ampliora atque
meliora, & ipsam immortalitatis pacem; sed Bona
ampliora atque meliora, IPSAM SCILICET IM-
MORTALITATIS PACEM, ac proinde par-
ticulam scilicet fuisse à Valentia mutatam, in par-
ticulam Et, quæ variatio & corruptela, sensum
Augustini omninò immutabat: Si enim loco par-

ticula & ponatur particula scilicet, & legatur
ipsam scilicet immortalitatis pacem, manifestum fit,
Augustinum loqui tantum de bonis gloriæ; &
non de bonis gratiæ; ac proinde indubitatum
manet, illum non loqui de usu temporalium, ha-
bito ex solis viribus naturæ, quem certum est apud
omnes Catholicos, non esse meritum vitæ æternæ;
sed de solo bono usu temporalium, habito ex auxilio
gratiæ, & procedente ex motione vel imperio
charitatis; sub qua solum ratione potest esse
meritorium vitæ æternæ.

Obijciens tertio: D. Thomas quæst. 14. de ve-
rit. art. 1. ad 1. ait: Si quis in sylvis enutritus ductum
naturalis rationis sequatur in appetitu boni & fuga
mali, certissime tenendum est, quòd ei Deus vel per in-
spirationem revelaret ea quæ ad credendum sunt ne-
cessaria, vel aliquem fidei Prædicatorem ad eum diri-
geret, sicut misit Petrum ad Cornelium. Idem docet
in solutione ad 2. & quæstione vigesima quarta
de veritate, articulo primo ad 2. & in 2. dist. 28.
quæst. 1. art. 4. circa finem corporis, & in resp.
ad 4. Ergo ex mente D. Thomæ, homini facien-
ti quòd potest ex propriis viribus; est divinæ
gratiæ infallibilis assistentia.

Ad hoc argumentum, missa solutione eorum
qui dicunt D. Thomam mutasse sententiam, Re-
spondeo in omnibus his testimoniis, ipsum loqui
de faciente quòd est in se, non ex viribus naturæ
naturæ; sed naturæ auxiliata per gratiam. Et
quòd hæc sit vera & germana mens D. Thomæ,
suadet tripliciter. Primò quia ita clarè se ex-
plicat, tum locis supra relatis, tum etiam in 2.
sent. ad Annibald. dist. 28. articulo quarto ad 3.
his verbis: Ad tertium dicendum quòd potestas nostræ
nihil operari potest sine Deo, qui operatur in omni na-
tura & voluntate: unde cum dicimus aliquid esse in
nobis, non excludimus Dei auxilium. Et quodlib. 1.
articulo 7. ad 1. Per hoc (inquit) quòd hominis est se
preparare per liberum arbitrium, non excludit ne-
cessitas auxilij divini; sicut nec per hoc quòd ignis est
calefacere, excluditur necessitas celestis motus. Se-
cundò id apertè colligitur exemplo Cornelii
quòd loco relato adducit S. Doctor: hunc enim
non ex sola facultate naturæ fecisse quòd in se
erat, sed speciali auxilio prævenientis gratiæ,
constat ex ipso D. Thoma 2. 2. quæst. 10. art. 4.
ad 3. cuius verba infra referemus. Deniq; id patet
ex eo quòd D. Thomas loquitur de homine
non ponente impedimentum gratiæ, per totius
legis naturæ observantiam, ad quam in statu na-
turæ lapsæ, non sufficere vires naturæ, sed vires
gratiæ requirit, est constans Theologorum opi-
nio, & expressa ipsius S. Doctoris sententia 1. 2.
quæst. 109. art. 4.

Dices: Homo in sylvis nutritus, de quo agitur
in primo testimonio, supponitur impotens ope-
rari ex vi auxilij gratiæ: At de illo ait D. Tho-
mas, quòd si faciat quòd est in se, certissime illu-
minabitur de necessario credendis: Ergo debet
intelligi de faciente quòd est in se, non ex viri-
bus gratiæ, sed naturæ. Major probatur: Talis
homo supponitur destitutus illustratione fidei,
quæ est primum auxilium supernaturale suffi-
ciens, & consequenter omni alio auxilio gratiæ
sufficiens: Ergo supponitur impotens ad ope-
randum in vi auxilij gratiæ.

Respondet negando Majorem, ad cuius pro-
bationem nego Antecedens, quamvis enim ille
homo non haberet fidem explicitam de Deo ut
auctore supernaturali; haberet tamen de illo
fidem implicitam, ac proinde non esset omni au-

170

171

172

173

xilio supernaturali destitutus. Ratio est, quia in statu elevationis naturæ humanæ ad ordinem supernaturalem, impossibile est quod de facto ponatur conversio in Deum ut authorem naturalem, sine conversione in eum ut authorem supernaturalem, ut docetur in Tractatu de gratia: unde cum ille homo ductum rationis naturalis sequens in appetitu boni & fuga mali, esset in Deum ut authorem naturæ conversus, esset etiam implicite, saltem conversus in illum ut authorem supernaturalem, ac proinde haberet fidem de illo, saltem implicitam; & Deus in tali casu aliquem fidei predicatorem ad eum dirigeret, ut ei explicitè proponeret mysterium Trinitatis & Incarnationis, aliaque ad salutem necessaria, sicut misit Petrum ad Cornelium, & Paulum ad Macedones; vel per internam inspirationem illum immediatè per seipsum instrueret ac illuminaret. Solutio est D. Thomæ 2. 2. quæst. 1. q. art. 4. ad 3. ubi loquens de Cornelio, dicit: *Ille infidelis non erat, alioquin eius operatio accepta non fuisset Deo, cui sine fide nullus placere potest: habebat autem fidem implicitam in Deum, manifestè ut à Evangelij veritate, unde ut eum in fide plenius instrueret, missus est ad eum Petrus.*

Querunt hic aliqui, an prima gratia seu primus prædestinationis effectus cadat, vel cadere possit sub merito operum procedentium à gratia? Verum quæstio ista propriam sedem habet l. 2. quæst. 1. 14. & 3. parte quæst. 2. ubi fusè tractatur, an principium meriti possit cadere sub merito?

174 Dubitari etiam potest, an purus homo possit esse causa meritoria prædestinationis alterius, quoad omnes suos effectus. Partem affirmativam tenet Vasquez, hic disp. 94. ca. 5. cuius fundamentum est, quia idem est mereri prædestinationem quoad omnes suos effectus, & illam mereri quoad primum, cum cæteri ab isto dependant: Sed purus homo potest alteri mereri, vel impetrare primum prædestinationis effectum, scilicet primam vocationem, seu primam gratiam excitantem, ut patet in D. Stephano, qui suis orationibus obtinuit à Deo aliquas gratias prævenientes, quibus D. Paulus est conversus: unde dicit Augustinus, *Si Stephanus non orasset, Ecclesia Paulum non haberet*: Ergo purus homo potest esse causa meritoria prædestinationis alterius, quoad omnes suos effectus.

175 Neque valet fidicæ, orationem illam Stephani, cum fuerit medium conducens ad glorificationem Pauli, fuisse primum suæ prædestinationis effectum. Nam contra hoc potest instari: Licet merita Christi quibus nostram prædestinationem promeruit, cum effectu conducant ad nostram glorificationem, non possunt tamen dici esse nostræ prædestinationis effectus: Ergo similiter quamvis oratio S. Stephani fuerit medium conducens ad glorificationem Pauli, non potest tamen esse, nec dici effectus prædestinationis illius.

176 Hæc tamen opinio, ut dicit Suarez libro 2. de causis prædestinationis ca. 24. non solum est falsa, sed etiam singularis, & consequenter explodenda; unde dicendum est cum communi Theologorum sententia, purum hominem non posse mereri aut impetrare omnes effectus prædestinationis alterius, & consequenter nec esse causam prædestinationis illius.

177 Ratio fundamentalis hujus assertionis deducitur ex opposito fundamento Vasquezii. Nam

A quando unus homo impetrat, aut meretur alteri primam gratiam vocantem, cum reliquis: tunc primus effectus prædestinationis (D. Pauli v. g. ut in eodem exemplo persistamus) non est prima illa gratia inherens Paulo, sed oratio potius D. Stephani, est unus ex effectibus, & prior prædestinationis Pauli. Ergo talis oratio non potest esse causa primi effectus prædestinationis Pauli. Consequentia patet, Antecedens probatur. Quodcunque beneficium & gratia conducens cum effectu ad glorificationem alicujus hominis, est effectus prædestinationis illius, quia est medium ad illam, ut dicemus disputatione sequenti: Sed oratio v. g. D. Stephani, fuit medium conducens ad salutem & glorificationem Pauli: Ergo fuit effectus prædestinationis illius. Ex quo deducitur, potius esse dicendum, orationem Stephani pro Paulo ortam habuisse & emanasse à Prædestinatione Pauli, quam è contra, quod oratio Stephani meruerit aut impetraverit prædestinationem Pauli. Unde patet responso ad fundamentum Vasquezii.

B Ad instantiam, nego paritatem. Ratio discriminis est, quia merita Christi Domini, cum pertineant ad gratiam unionis, & non adoptionis, & sint ordinis hypostatici, qui in infinitum ordinem gratiæ excedit, non possunt esse effectus nostræ prædestinationis, quæ non extenditur ad dona tam alta, sed tantum ad illa quibus proximè, vel remotè adoptamur in filios Dei; imò potius è contra omnes effectus prædestinationis Christi, quæ est causa nostræ tripliciter. Primo in genere causæ finalis, juxta illud Apostoli 1. ad Corinth. 3. *Omnia vestra sunt, vos autem Christi, Christus autem Dei*. Secundo in genere causæ formalis, seu exemplaris, quia ut dicit idem Paulus ad Rom. 8. *Quos præcivit, & prædestinavit conformes fieri imaginì filij sui*. Unde Augustinus cap. 15. de prædestinatione Sancti, vocat Christum, *Præclarissimum lumen prædestinationis & gratiæ*. Tertio in genere causæ efficientis, saltem moralis & meritoria, quia suis actionibus & passionibus nobis promeruit omnes prædestinationis effectus: juxta illud Apostoli ad Ephes. 1. *Qui benedixit nos in omni benedictione spiritali in caelestibus in Christo*: id est per Christum, & ejus merita. Sed de hoc fusè in Tractatu de Incarnatione.

DISPUTATIO III.

De effectibus prædestinationis.

C Consideratis causis divinæ prædestinationis, consequens est ut ejus effectus investigemus; acturi postea de illius certitudine, ejusque cum libertate concordia.

ARTICULUS I.

Utrum glorificatio & iustificatio, & quæcunque efficax vocatio sint effectus prædestinationis?

A Gimus hic solum de justificatione per peccatum non interrupta, & de vocatione efficaci. An verò gratia per peccatum interrupta, & vo-